

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
CHRISTINE STIX-HACKL

3 päivänä kesäkuuta 2003¹

I Johdanto

1. Käsiteltävänä oleva ennakkoratkaisukysymys liittyy sitrushedelmien tuontiin Kyproksen pohjoisosasta (niin sanotusta Pohjois-Kyproksen turkkilaisesta tasavallasta) Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, ja kyse on jo kolmannelta samantapaisesta ennakkoratkaisumenettelystä,² joka koskee kasvien tai kasvituotteiden haitallisten organismien jäsenvaltioihin kulkeutumisen estämiseen liittyvistä suojatoimenpiteistä 21 päivänä joulukuuta 1976 annetun neuvoston direktiivin 77/93/ETY tiettyä versiota³ (jäljempänä direktiivi 77/93/ETY). Oikeudelliselta kannalta menettelyn kohteena on sellaisten kasvien ja kasvituotteiden valvontamekanismi, jotka tuodaan yhteisön jäsenvaltioihin kolmansista maista, mutta menettely ei ole myöskään vailla poliittista merkitystä yhteisön suhteille Turkkiin ja Kyprokseen, jonka on tarkoitus liittyä Euroopan unioniin 1.5.2004.

1 — Alkuperäinen kieli: saksa.

2 — Asia C-432/92, Anastasiou ym., tuomio 5.7.1994 (Kok. 1994, s. I-3087) ja asia C-219/98, Anastasiou ym., tuomio 4.7.2000 (Kok. 2000, s. I-5241).

3 — EYVL L 26, s. 20; voimassa olleesta versiosta ks. asiaa koskevat oikeussäännöt.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

2. Käsiteltävänä olevan asian kannalta ratkaiseva merkitys on direktiivillä 77/93/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 19.12.1991 annetulla neuvoston direktiivillä 91/683/ETY⁴ ja 1.12.1992 annetulla komission direktiivillä 92/103/ETY.⁵

3. Direktiivin, sellaisena kuin sitä on sovellettava riidanalaisiin maahantuonteihin, 12 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä, että ainakin liitteessä V olevassa B osassa lueteltujen, kolmansista maista niiden alueelle tuotavien kasvien, kasvituotteiden ja muiden tavaroiden,

a) osalta itse kasvit, kasvituotteet ja muut tavarat sekä niiden pakkaukset virallisesti tarkistetaan yksityiskohtaisesti kokonaisuudessaan tai edustavan

4 — EYVL L 376, s. 29.

5 — EYVL L 363, s. 1.

otoksen avulla ja että virallisesti tarkistetaan yksityiskohtaisesti tarvittaessa myös ajoneuvot, joilla kyseisiä tuotteita kuljetetaan, jotta voitaisiin varmistaa, jos mahdollista, että

asetusten perusteella toimivallan saaneet viranomaiset. — —

— —.”

— ne eivät ole liitteessä I olevassa A osassa lueteltujen haitallisten organismien saastuttamia,

— liitteessä II olevassa A osassa luetellut kasvit ja kasvituotteet eivät ole liitteen tässä osassa niiden kohdalla lueteltujen haitallisten organismien saastuttamia,

— liitteessä IV olevassa A osassa luetellut kasvit, kasvituotteet ja muut tavarat täyttävät liitteen tässä osassa esitetyt niitä koskevat erityisvaatimukset;

4. Direktiivin 12 artiklan 5 kohdassa säädetään, että komission ja tiettyjen kolmansien maiden välillä voidaan sopia, että tarkastuksiin liittyviä toimintoja voidaan hoitaa kyseisessä kolmannessa maassa myös komission luvalla.

5. Direktiivin 12 artiklassa viitataan 7 ja 8 artiklaan, jotka 6 artiklan tavoin koskevat lähtökohtaisesti yhteisön alueelta peräisin olevia kasveja, kasvituotteita ja muita tavaroita.

6. Direktiivin 7 artiklan 1 kohdan mukaan kasvien terveystodistus voidaan antaa, jos 6 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetystä tarkastuksessa todetaan, että tavaraa koskevat edellytykset täyttyvät. Direktiivin 8 artiklan 2 kohdassa vapautetaan uusintatarkastuksesta jäsenvaltio, jonka alueella tuotteet jaetaan pienempiin osiin, varastoidaan tai niiden pakkausta muutetaan, jolleivät tuotteet ole sen alueella joutuneet alttiiksi terveysvaaroille; tällöin jäsenvaltio antaa kasvien terveystodistuksen jälleenvientä varten, ja se kiinnitetään alkupe räiseen terveystodistukseen.

b) on oltava varustettu 7 tai 8 artiklassa säädettyillä todistuksilla, ja että terveystodistuksen saa antaa enintään 14 vuorokautta ennen kuin kasvit, kasvituotteet tai muut tavarat lähtevät vientimaasta. Edellä 7 ja 8 — — artiklassa säädetyt todistukset myöntävät kansainvälisen kasvinsuojeluyhteisön sopimuksen perusteella toimivallan saaneet tai kyseisen sopimuksen ulkopuolisissa maissa maan lakien ja

7. Direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa edellytetään, että liitteessä V olevassa osassa A luetellut kasvit, kasvituotteet tai muut tavarat ja niiden pakkaukset tarkastetaan virallisesti huolellisesti joko kokonaisuudessaan tai edustavista näytteistä ja että tarvittaessa myös niitä kuljettavat ajoneuvot tarkastetaan virallisesti sen varmistamiseksi, että

a) ne eivät ole liitteessä I olevassa A osassa lueteltujen haitallisten organismien saastuttamia,

b) liitteessä II olevassa A osassa luetellut kasvit ja kasvituotteet eivät ole liitteen tässä osassa niiden kohdalla lueteltujen haitallisten organismien saastuttamia,

c) liitteessä IV olevassa A osassa luetellut kasvit, kasvituotteet ja muut tavarat täyttävät liitteen tässä osassa esitetyt niitä koskevat erityisvaatimukset.

8. Direktiivin 6 artiklan 4 kohdassa säädetään lisäksi, että tämän artiklan edellisissä kohdissa tarkoitettut viralliset tarkastukset suoritetaan säännöllisin väliajoin tuottajan tiloissa, mieluiten tuotanto-paikalla, ja että ne koskevat tuottajan kas-

vattamia, tuottamia tai käyttämiä tai muuten hänen alueellaan esiintyviä kyseisiä kasveja tai kasvituotteita sekä siellä käytettyjä kasvualustoja.

9. Kyproksen pohjoisosasta peräisin olevat sitrushedelmät, joita pääasian oikeudenkäynti koskee, kuuluvat edellä tarkasteltujen säännösten kannalta liitteessä V mainittuihin kasveihin tai kasvituotteisiin, jotka sen vuoksi ovat kasvien terveystarkastuksen alaisia. Ne saattavat olla liitteessä I tai liitteessä II lueteltujen haitallisten organismien saastuttamia.

10. Pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevat sitrushedelmät mainitaan lisäksi direktiivin 77/93/ETY liitteessä IV olevassa A osassa. Siksi on sovellettava 9 artiklan 1 kohtaa, jossa säädetään seuraavaa:

”Kasvien, kasvituotteiden ja muiden sellaisten tavaroiden osalta, joihin sovelletaan liitteessä IV olevassa A osassa vahvistettuja erityisvaatimuksia, 7 artiklan mukaisesti vaaditun virallisen kasvien terveystodistuksen on oltava annettu maassa, josta kasvit, kasvituotteet ja muut tavarat ovat peräisin, paitsi:

— puutavaran osalta, jos — —

— muissa tapauksissa, jos liitteessä IV olevassa A osassa säädettyjä erityisvaatimuksia voidaan noudattaa muissa paikoissa kuin alkuperäpaikassa.”

11. Erityisvaatimuksista säädetään liitteessä IV olevan A osan 16.1—16.4 kohdassa.⁶

12. Direktiivin esillä olevan asian kannalta merkityksellisen version 16.1 kohdassa säädetään, että sukujen *Citrus L.*, *Fortunella Swingle*, *Poncirus Raf.* hedelmien ja niiden hybridien, jotka ovat peräisin kolmansista maista, on oltava vailla kantaa ja lehtiä, ja niiden pakkauksessa on oltava riittävä alkuperämerkintä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta liitteessä III olevan B osan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuihin hedelmiin sovellettavien säännösten soveltamista.

13. Merkityksellisen version 16.2, 16.3 ja 16.4 kohdassa säädetään pääasiassa, että sukujen *Citrus L.*, *Fortunella Swingle*, *Poncirus Raf.* hedelmistä ja niiden hybrideistä, jotka ovat peräisin kolmansista maista, joissa esiintyy tiettyjä haitallisia organismeja, on esitettävä virallinen lausunto siitä, että hedelmät ovat peräisin alueelta, joka on tunnustettu vapaaksi kyseisestä haitallisesta organismista. Jos tätä edellytystä ei voida täyttää, vaaditaan

virallinen lausunto siitä, että tuotantopelolla tai sen välittömässä läheisyydessä ei ole havaittu oireita kyseisen haitallisen organismin esiintymisestä ja/tai että hedelmissä ei esiinny kyseistä haitallista organismeja. Jos tätäkään edellytystä ei voida täyttää, on esitettävä virallinen lausunto siitä, että hedelmät on käsitelty asianmukaisella tavalla.

14. Direktiivin 16.1—16.4 kohta on muutettu 8.1.1998 annetulla komission direktiivillä 98/2/EY⁷ (jäljempänä direktiivi 98/2/EY). Sen mukaan on esitettävä virallinen lausunto siitä, että hedelmissä ei esiinny haitallista organismeja, myös silloin, kun hedelmät ovat peräisin maista, joissa ei esiinny kyseistä haitallista organismeja. Tämä muutos tuli tosin voimaan vasta sen jälkeen, kun pääasian tosiseikat olivat tapahtuneet.

III Tausta, tosiseikat ja ennakkoratkaisukysymykset

15. Käsiteltävänä oleva asia on lisävaihe asiassa, jossa ovat osapuolina tietyt sitrushedelmien tuottajat ja viejät, jotka toimivat Yhdistyneiden Kansakuntien puskurivyöhykkeen eteläpuolella olevassa Kyproksen

⁶ — Sellaisena kuin se on muutettuna 1.12.1992 annetulla komission direktiivillä 92/103/ETY (EYVL L 363, s. 1).

⁷ — EYVL L 15, s. 34.

osassa ja joihin S. P. Anastasiou (Pissouri) Ltd kuuluu, ja Minister of Agriculture, Fisheries and Food (Englannin maataloutta, kalastusta ja elintarvikkeita koskeissa asioissa toimivaltainen ministeri).

16. Asian ensimmäinen käsittelyvaihe (jäljempänä Anastasiou I -tapaus) koski kysymystä siitä, ovatko sellaiset tavaratodistukset ja kasvien terveystodistukset päteviä, jotka antavat vaikutelman, että ne on laadittu yhteisön säännösten mukaisesti, jos niin sanotun Pohjois-Kyproksen turkkilaisen tasavallan viranomaisen on antanut ne.

17. Asiassa Anastasiou I⁸ vuonna 1994 annetun yhteisöjen tuomioistuimen tuomion jälkeen Yhdistyneiden Kansakuntien puskurivyöhykkeen pohjoispuolella olevaan Kyproksen osaan sijoittautuneet yritykset alkoivat viedä sitrushedelmiä yhteisöön erään turkkilaisen sataman kautta, jossa toimivaltaiset viranomaiset antoivat hedelmille kasvien terveystodistuksen. Yritykset reagoivat näin yhteisöjen tuomioistuimen antamaan tuomioon, jonka mukaan jäsenvaltioiden kansalliset viranomaiset eivät voi hyväksyä muiden viranomaisten kuin Kyproksen tasavallan toimivaltaisten viranomaisten antamia kasvien terveystodistuksia Kyprokselta peräisin olevien sitrushedelmien maahantuonnissa.

18. Asian toisessa käsittelyvaiheessa oli kyse seikasta, joka ei ollut merkityksellinen ensimmäisessä vaiheessa, eli siitä, oliko Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaisten sallittava niin sanotussa Pohjois-Kyproksen turkkilaisessa tasavallassa tuotettujen sitrushedelmien tuonti Turkissa annetun todistuksen nojalla. Yhteisöjen tuomioistuin päätti 4.7.2000 antamassaan tuomiossa (Anastasiou II),⁹ että jäsenvaltio voi sallia, että sen alueelle tuodaan kolmannesta maasta peräisin olevia kasveja, joilta edellytetään muun muassa erityisvaatimusten noudattamista koskevaa kasvien terveystodistusta, jos alkuperämaan toimivaltaisten viranomaisten antaman todistuksen puuttuessa kasvien mukana on muussa kolmannessa maassa kuin niiden alkuperämaassa annettu todistus, edellyttäen että

— kasvit on tuotu sen maan alueelle, missä tarkastus on suoritettu, ennen niiden viemistä sieltä yhteisöön;

— kasvit ovat olleet tässä maassa niin kauan ja sellaisissa olosuhteissa, että siellä on voitu suorittaa asianmukaiset tarkastukset;

— kasveille ei ole asetettu sellaisia erityisvaatimuksia, joita voidaan noudattaa vain niiden alkuperäpaikassa.

8 — Edellä alaviitteessä 2 mainittu asia C-432/92.

9 — Edellä alaviitteessä 2 mainittu asia C-219/98.

19. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että asianomaisen jäsenvaltion asiana ei ole ottaa huomioon syitä, joiden vuoksi kasvien terveystodistusta ei ole annettu kasvien alkuperämaassa, arvioidessaan sitä, täyttääkö esitetty todistus direktiivissä vahvistetut vaatimukset.

20. Yhteisöjen tuomioistuimen nyt käsiteltävänä oleva kolmas asia koskee Yhdistyneiden Kansakuntien puskurivyöhykkeen pohjoispuolella olevasta Kyproksen osasta peräisin olevien sitrushedelmien kahta kuljetusta. Hedelmät lähetettiin Yhdistyneeseen kuningaskuntaan maaliskuussa 1995 erään turkkilaisen sataman kautta, jolloin Turkin viranomaiset antoivat kasvien terveystodistukset. Kyproksen pohjoisosassa toimivat hedelmien maahantuojat, Cypfruvex (UK) Ltd ja Cypfruvex Fruit and Vegetable (Cypfruvex) Enterprises Ltd (jäljempänä yhdessä Cypfruvex) ovat osallistuneet niitä suoraan koskevan asian käsittelyyn.

21. Anastasiou ja muut valittajat ovat esittäneet asiaa uudelleen käsittelevälle House of Lordsille väitteen, että kyseisiin sitrushedelmiin on sovellettava liitteessä IV olevan A osan mukaisia vaatimuksia, jotka voidaan täyttää vain alkuperämaassa. Niiden mielestä hedelmiä ei voi viedä Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ilman asianmukaista todistusta.

22. Katsottuaan, että Anastasiou II -taupausta koskevasta päätöksestä ei löydy vastausta tähän kysymykseen, House of Lords on esittänyt 17.12.2001 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 16.4.2002, seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Kun kolmannelta maasta peräisin olevat sitrushedelmät on kuljetettu toiseen kolmanteen maahan, voidaanko erityisvaatimus siitä, että pakkauksessa on oltava riittävä alkuperämerkintä direktiivin 77/93/EY, nykyisin direktiivi 2000/29/EY, liitteessä IV olevan A osan 16.1 kohdan mukaisesti, täyttää ainoastaan alkuperämaassa vai voidaanko se vaihtoehtoisesti täyttää tällaisessa toisessa kolmannessa maassa?
- 2) Onko alkuperämaan viranomaisen annettava direktiivin 2000/29/EY 16.2—16.4 kohdassa edellytetty alkuperämaata koskeva virallinen lausunto vai voiko tällaisen toisen kolmannen maan viranomaisen antaa sen?”

IV Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys: direktiivin 77/93/ETY liitteessä IV olevan A osan 16.1 kohta

16.2—16.4 kohdan muutos tarjoaa vain lisäsuojaa.

A Asianosaisten lausumat

23. Anastasiou katsoo, että alkuperämerkinnät voidaan tehdä vain alkuperäpaikassa. Tämä johtuu sen mielestä muun muassa siitä, että erityisvaatimusten on taattava parempi suojatase kuin lähettäjämaan antaman kasvien terveystodistuksen.

24. Tavarahan alkuperää koskevan lausunnon antaminen alkuperäpaikalla helpottaa Anastasioun mielestä mahdollisten sairauksien alkuperän määrittämistä ja yhteistyötä kolmannen maan viranomaisten kanssa. Lisäksi alkuperäpaikan viranomaisilla on paremmat mahdollisuudet määrittää todellinen alkuperä.

25. Liitteessä IV olevan A osan 16.1 kohdassa esitetyillä erityisvaatimuksilla voi Anastasioun mielestä olla toisistaan täysin eroavat edellytykset. Direktiivillä 98/2/EY toteutettu

26. Cypfruvex, joka on yhtä mieltä maatalousministerin kanssa, vetoaa siihen, että Anastasioun edustaman näkemyksen hyväksyminen johtaisi hedelmien tuonnin lakkaamiseen Kyproksen pohjoisosista. Alkuperämerkintä voidaan sen mielestä tehdä kaikissa kolmansissa maissa. Direktiivin 77/93/ETY 9 artiklan 1 kohdasta voidaan päätellä, että myös muun kuin alkuperämaan tarkastuselin voi tarkastaa alkuperämerkinnän, mukaan lukien sen ”riittävyden”. Tarkastustavan määrittää se kolmas maa, joka antaa kasvien terveystodistuksen. Tarkastuselimen tehtävänä ei ole alkuperän määrittely, pakkauksen tarkastaminen eikä alkuperätodistuksen antaminen. Lisäksi alkuperämerkintää ei sen mielestä saa sekoittaa alkuperää koskevaan viralliseen lausuntoon, jonka tarkoitus on toinen ja jonka antavat alkuperämaan viranomaiset. Direktiivistä 98/2/EY seuraa, että alkuperää koskevasta virallisesta lausunnosta tulee alkuperämerkintää koskevaa vaatimusta täydentävä lisäedellytys. Kyproksen pohjoisosista peräisin olevat vieniin tarkoitetut hedelmät pakataan ja merkitään Kyproksen tasavallan sisällöllisesti olennaisesti samojen sääntöjen mukaisesti. Cypfruvexin mielestä se estää väärät alkuperämerkinnät. Lisäksi Kyproksella ei esiinny haitallisia organismeja, minkä vuoksi siellä ei tunneta mielenkiintoa ilmoittaa väärää alkuperäpaikkoja. Yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä ei ole tutkia niiden Turkin viranomaisten toimia, jotka voisivat toimia yhteistyössä niin sanotun Pohjois-Kyproksen turkkilaisen tasavallan viranomaisten kanssa. Jäsenvaltioiden puoles-

taan pitäisi toimia yhteistyössä vain Turkin viranomaisten kanssa.

27. Kreikan hallitus korostaa, että alkuperämerkinnän tehtävänä on turvata liiketoimien turvallisuus ja kasvien terveys. Alkuperämerkinnän tekevät alkuperämaan viranomaiset, koska niillä on parhaat mahdollisuudet taata tavoitteiden noudattaminen ja koska ne ovat toimivaltaisia elimiä. Niin sanottu Pohjois-Kyproksen turkkilainen tasavalta ei ole kuitenkaan kolmas maa, joka voisi antaa vaaditut todistukset. Asiassa Anastasiou I annetusta tuomiosta seuraa Kreikan mielestä, että vain Kyproksen tasavallan viranomaiset voivat tehdä alkuperämerkinnän. Turkin viranomaiset voisivat tarkastaa vain sellaisten Kyprokselta peräisin olevien tuotteiden merkinnät, joissa on Kyproksen viranomaisten tekemä alkuperämerkintä.

28. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus viittaa siihen, että kasvien terveystodistus perustuu vuonna 1951 tehtyyn kansainväliseen kasvinsuojelusopimukseen ja että sen jälkeen kaikissa kasvien terveystodistuksissa on pitänyt olla alkuperämaata koskeva virallinen lausunto. Siksi tätä vaatimusta ei sovelleta vain direktiivin 77/93/EY liitteen IV osassa A lueteltuihin tuotteisiin. Asiassa Anastasiou II annetusta tuomiosta käy Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen mielestä ilmi, että alkuperäpaikkaa koskevan virallisen lausunnon

voi antaa myös kolmas maa. Alkuperämerkinnän voi tehdä toinenkin maa kuin se, joka antaa todistuksen siitä, että merkintä on tehty. Muuten yhteisön lainsäädäntö ei ole vuoden 1993 jälkeen enää ollut niin tiukka.

29. Yhdistyneen kuningaskunnan mukaan alkuperämerkinnällä on kaksi tavoitetta: ensimmäinen tavoite, tietyiltä alueilta peräisin olevien hedelmien sulkeminen yhteisön ulkopuolelle, poistettiin vuonna 1999; toinen tavoite, mahdollisuus seurata hedelmien jälkiä takaisinpäin, on rajallinen sen tähden, että pakkaukseen ei ole pakko merkitä viejää. Koska alkuperämerkinnällä on vähäisempi merkitys kuin kasvien terveystodistuksella, siihen ei myöskään pitäisi kohdistaa tiukempia vaatimuksia kuin kasvien terveystodistukseen liittyvään alkuperämaata koskevaan lausuntoon, jonka voi antaa myös muu maa kuin kasvien alkuperämaa.

30. Yhdistyneen kuningaskunnan mielestä komission olisi tehtävä yhteistyötä vain niiden viranomaisten kanssa, joiden toiminta jäsenvaltioiden on tunnustettava. Kuitenkin myös komission yhteistyö niin sanotun Pohjois-Kyproksen turkkilaisen tasavallan kanssa on mahdollista. Kyproksen pohjoisosasta peräisin olevat sitrushedelmät eivät lisäksi ole milloinkaan aiheuttaneet haitallisiin organismeihin liittyviä ongelmia. Direktiivissä 98/2/EY tapahuneet muutokset eivät vaikuta 16.1 kohdan tulkintaan.

31. Komission käsityksen mukaan alkuperämerkintä oli ennen direktiivissä 98/2/EY tehtyjä muutoksia ainoa keino tarkastaa, tulivatko tuotteet maasta, jossa ei esiinny sairautta. Muutosten jälkeen tämä asia riippuu pikemminkin 16.2—16.3a kohdassa esitetystä vaatimuksista. Direktiivin 77/93/ETY 9 artiklan 1 kohdasta käy komission mielestä ilmi, että kasvien terveystodistuksen antaminen on tarkastusten tärkein tekijä, koska todistus on virallinen vahvistus sille, että asetetut vaatimukset on täytetty. Tällaiset tarkastukset ovat järkeviä vain, jos todistuksen antava henkilö voi todella vahvistaa vaatimusten täyttymisen.

32. Jos vaatimukset koskevat sen paikan tiettyjä ominaisuuksia, jossa hedelmiä kasvatetaan, todistuksen voi komission mielestä antaa vain yksi henkilö, joka voi omien tietojensa nojalla vahvistaa, että hedelmät ovat peräisin tietyistä paikasta. Tämän mukaisesti vaatimusten täyttämisen tarkastuksen voi 16.1—16.4 kohdan mukaan suorittaa vain yksi henkilö, joka on kyseisessä maassa ja tietää hedelmien alkuperän. Koska Kyproksella ei esiinny näissä säännöksissä tarkoitettuja haitallisia organismeja, asiassa rajoitetaan arvioimaan sitä, voivatko virallisen lausunnon antaa vain Kyproksen tunnustetut viranomaiset.

33. Komissio yhtyy tältä osin julkisasiamies Fennellyn asiassa Anastasiou II esittämään käsitykseen. Komissio ottaa lähtökohdakseen tavoitteen, joka yhteisön lainsäätäjällä oli direktiiviä 98/2/EY laatiessaan, ja katsoo, että alkuperämerkinnän tarkoituksena pitäisi aina olla hedelmien alkuperän määrittäminen ja sen varmistaminen, että hedelmät ovat joko peräisin alueelta, jossa ei esiinny haitallisia organismeja, tai että niiden mukana on vaadittu todistus. Todistuksen voi aina antaa vain yksi henkilö alkuperämaassa.

34. Siksi komissio päätyy siihen päätelmään, että 16.1—16.4 kohdan erityisvaatimuksia voidaan noudattaa vain alkuperämaassa.

B Arviointi

35. Direktiivin 77/93/ETY liitteessä IV olevan A osan 16.1 kohdassa säädetään kahdesta erityisvaatimuksesta: ensinnäkin hedelmien on oltava vailla kantaa ja lehtiä ja toiseksi niiden pakkauksessa on oltava alkuperämerkintä. Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys koskee vain toista vaatimusta.

36. Ensimmäisen vaatimuksen, nimittäin sen, että hedelmien on oltava vailla kantaa ja lehtiä, noudattamista voidaan valvoa aina ja joka paikassa, eikä se lisäksi vaadi erityistä ammattitaitoa, mutta toiseen vaatimukseen liittyvä oikeustila ei ole niin selkeä.

37. Käsiteltävänä oleva asia ei nimittäin koske vain sitä, missä pakkauksen tiettyä merkintää koskeva lausunto voidaan antaa, vaan — kuten ennakkoratkaisukysymyksen sanamuodosta ja pääasian toiseikoista käy ilmi — myös sitä, voidaanko tätä erityisvaatimusta noudattaa vain alkuperämaassa. Samalla viitataan direktiivin 77/93/ETY 9 artiklan 1 kohdan toisessa luetelmakohtassa esitettyyn vaatimukseen.

38. Julkisasiamies Fennelly viittasi jo asian Anastasiou II yhteydessä siihen, että tietyt seikat estävät toisen kolmannen maan kuin alkuperämaan viranomaisia todistamasta kasvien alkuperän olevan kolmannessa maassa. On epäselvää, mitä luotettavia asiakirjoja todistamiseen voitaisiin käyttää, ainakaan laivauspaperit eivät siihen sovel-
lu.¹⁰

39. Julkisasiamies Fennellyn¹¹ kanssa on oltava yhtä mieltä — vaikkakin eri syys-

tä — myös siitä, että asiassa Huygen¹² annettua tuomiota ei voida soveltaa nyt esillä olevassa asiayhteydessä. Tuossa asiassa oli nimittäin kyse vapaa-kauppasopimuksen sellaisen määräyksen tulkinnasta, jonka mukaan tuontivaltion viranomaiset voivat tietyissä tapauksissa tarkastaa vientivaltion asiakirjat ja hyväksyä tavaroiden alkuperää koskevan muun näytön. Direktiivissä 77/93/ETY ei kuitenkaan ole vastaavaa säännöstä.

40. Tässä yhteydessä on viitattava aluksi siihen, että direktiivin 77/93/ETY 9 artiklan 1 kohdassa esitetään periaate, jonka mukaan niistä kasveista, joihin sovelletaan liitteessä IV olevassa A osassa esitettyjä erityisvaatimuksia, on annettava kasvien terveystodistus alkuperämaassa.

41. Direktiivin 9 artiklan 1 kohdan toinen luetelmakohta muodostaa tästä vain yhden poikkeuksen. Tulkinnan vaikeus johtuu siitä, että tässä toisessa luetelmakohtassa esitetyn — tässä sovellettavan — poikkeuksen aineellinen soveltamisala vaikuttaa ensi silmäyksellä aivan samalta, eli sitä sovelletaan kaikkiin liitteessä IV olevassa A osassa esitettyihin erityisvaatimuksiin. Koska yhteisön lainsäätäjän ei voida kuitenkaan olettaa antavan tarpeettomia säännöksiä, tämä poikkeussäännös on ymmärrettävä niin, että sitä sovelletaan

10 — Edellä alaviitteessä 2 mainittu asia C-219/98, julkisasiamiehen ratkaisuehdotus 24.2.2000, 49 kohta.

11 — Edellä alaviitteessä 2 mainittu asia C-219/98, julkisasiamiehen ratkaisuehdotus 24.2.2000, 50 kohta.

12 — Asia C-12/92, Huygen ym., tuomio 7.12.1993 (Kok. 1993, s. I-6381, 15 ja 25 kohta ja sitä seuraavat kohdat), joka koskee tavarain alkuperän toteamista vapaa-kauppasopimuksen mukaisesti.

vain tiettyihin erityisvaatimuksiin. Sen sanamuodosta, jossa viitataan siihen, että ”erityisvaatimuksia voidaan noudattaa muissa paikoissa kuin alkuperäpaikassa”, voidaan päätellä, että toisen luetelmakohdan poikkeusta sovelletaan vain kasveihin, jotka täyttävät tämän vaatimuksen. Jos niin ei ole, sovelletaan 9 artiklan 1 kohdan yleistä säännöstä, siis kasvien terveystodistuksen antamista alkuperämaassa.

Poikkeus edellyttää erityisvaatimusten noudattamista silloinkin, kun kasvien terveystodistus on tarkoitus antaa muussa paikassa kuin alkuperäpaikassa. Tarkkaan ottaen tätä sovelletaan siis myös saman alkuperämaan muihin paikkoihin. Jos on kyse toisesta maasta, noudattamiselle on asetettava vielä tiukemmat vaatimukset.

42. On kuitenkin kiistatonta, että yksi edellytys, siis pakkauksen merkintää koskevan lausunnon antaminen, voidaan täyttää missä tahansa. Merkintä voidaan tehdäkin missä tahansa.

45. Tämä seikka korostaa sen direktiivin 77/93/ETY 9 artiklan 1 kohdassa esitetyyn vaatimuksen merkitystä, jonka mukaan kasvien terveystodistuksen on oltava 7 artiklan mukainen. Kyseisen 7 artiklan 1 kohdan tässä yhteydessä merkityksellisessä versiossa todistuksen antamisen edellytyksenä on se, että ”6 artiklassa säädettyssä tarkastuksessa todetaan, että tavaraa koskevat edellytykset täyttyvät”.

43. Kun tiedetään, että on kyse merkinästä, joka koskee tuotteiden alkuperää ja jonka on oltava asianmukainen, erityisvaatimusten noudattamiselle on asetettava tiukat vaatimukset.

46. Direktiivin 77/93/ETY 6 artiklan mukaisiin edellytyksiin kuuluu puolestaan myös kyseisen artiklan 4 kohdan b alakohdassa tarkoitettu edellytys, että viralliset tarkastukset ”on suoritettava paikan päällä, mieluiten tuotantopaikalla”.

44. Toinenkin edellytys osoittaa, että 9 artiklan 1 kohdan toisen luetelmakohdan poikkeussäännöstä on tulkittava tiukasti.

47. Seuraavaksi on siis arvioitava, sovelletaanko tätä direktiivin 77/93/ETY

6 artiklan 4 kohdan b alakohdan edellytystä vain yhteisöstä peräisin oleviin tuotteisiin vai myös kolmansista maista peräisin oleviin tuotteisiin.

48. Anastasiou II -tapausta koskevassa tuomioissa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että direktiivin 91/683/ETY kahdeksannessa perustelukappaleessa tehdään "johdopäätös, jonka mukaan 'tuotantopaikalla suoritettavat tarkastukset on sen vuoksi tehtävä pakollisiksi', mutta tämä sanotaan vain yhteisön tuotteille tehtävistä tarkastuksista".¹³

49. Tähän on ensinnäkin huomautettava, että direktiivin 77/93/ETY 6 artiklan 4 kohdan b alakohdan tekstissä ei tehdä tätä eroa. Toiseksi myöskään direktiivin 91/683/ETY kahdeksannessa perustelukappaleessa ei rajoiteta yhteisön tuotteisiin tätä edellytystä, jonka mukaan kasvien terveystarkastukset "on tarkoituksenmukaisinta suorittaa tuotantopaikalla".

50. Kolmanneksi yhteisön lainsäätäjä olisi voinut rajoittaa direktiivin 77/93/ETY 6 artiklan 4 kohdan soveltamisalaa yhteisön tuotteisiin vasta jälkikäteen. Yhteisön lainsäätäjä on käyttänytkin oikeuttaan rajoittaa kyseisen kohdan soveltamisalaa,

ja se tapahtui direktiivillä 94/13/EY.¹⁴ Yhteisön lainsäätäjä ei kuitenkaan säätänyt kolmansien maiden tuotteita koskevasta poikkeuksesta.

51. On kuitenkin viitattava siihen yhteisöjen tuomioistuimen Anastasiou II -tapauksessa korostamaan vaatimukseen, että olisi vältettävä sitä, että "yhteisön ulkopuolelta peräisin oleviin tuotteisiin sovellettaisiin vähäisempää vaatimustasoa".¹⁵

52. Vaikka sovellettaisiinkin tätä vähäisempää vaatimustasoa, myös kolmansista maista peräisin olevia tuotteita koskevat tarkastukset on tarkoituksenmukaisinta suorittaa tuotantopaikalla. Tämä koskee erityisesti erityisvaatimusta, joka liittyy maantieteelliseen seikkaan, nimittäin alkuperämerkintää.

53. Lisäksi 16.1 kohdassa ei säädetä mistä tahansa alkuperämerkinnästä vaan "riittävästä".¹⁶ Se, onko alkuperämerkintä riittävä, riippuu toisaalta merkinnän sisällöstä

14 — Kasvien tai kasvituotteiden haitallisten organismien yhteisöön kulkeutumisen ja yhteisössä leviämisen estämiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun direktiivin 77/93/ETY muuttamisesta 29 päivänä maaliskuuta 1994 annettu neuvoston direktiivi 94/13/EY (EYVL L 92, s. 27).

15 — Edellä alaviitteessä 2 mainittu asia C-219/98, tuomion 32 kohta.

16 — Tämä käy ilmi muista kuin saksankielisestä versiosta.

13 — Edellä alaviitteessä 2 mainittu asia C-219/98, tuomion 31 kohta.

(teksti, symboleja jne.) ja toisaalta sen tekemistavasta, joka takaa erityisesti merkinnän kestävyys.

54. Siihen väitteeseen, että jos terveystodistus on annettava alkuperämaassa, direktiivin 77/93/ETY 9 artiklan 1 kohdan poikkeussäännökselle ei jää enää soveltamisalaa, voidaan vastata, että edellä mainittua poikkeusta voidaan soveltaa myös 16.1 kohdan edellytykseen, jonka mukaan hedelmien on oltava vailla kantaa ja lehtiä.

55. Samoin on torjuttava se väite, että direktiivin 77/93/ETY 12 artiklan 1 kohdan b alakohdasta, jonka mukaan kasvien terveystodistuksen saa antaa enintään 14 vuorokautta ennen kuin kasvit, kasvi tuotteet tai muut tavarat lähtevät vientimaasta, seuraisi, että käsiteltävänä olevassa tapauksessa olisi tunnustettava vientimaan todistukset. Tämä säännös vastaa nimittäin vain sitä — poikkeukseksi luokiteltavaa — mahdollisuutta, että on hyväksyttävä myös muussa kolmannessa maassa kuin niiden alkuperämaassa annettu todistus. Tätä poikkeussäännöstä sovelletaan kuitenkin vain tietyissä tapauksissa, joista käsiteltävänä olevassa asiassa ei ole kyse.

56. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus on lisäksi väittänyt, että alkuperämerkinnän yksi tavoite, nimittäin sen todistaminen, että hedelmät ovat peräisin tietyiltä alueilta, on poistettu vuonna 1999. Tähän on vastattava vain, että pääasian tosiseikat on ratkaistava aiemman, siis ennen vuotta 1999 vallinneen oikeustilan nojalla.

57. Lisäksi on väitetty, että direktiivillä 98/2/EY toteutettu muutos vaikuttaisi 16.1 kohdan tulkintaan siten, että 16.2—16.4 kohdan tiukentaminen olisi vähentänyt alkuperämerkinnän merkitystä. Tämä saattaa olla totta uuden oikeustilan osalta, mutta pääasian tosiseikkojen kannalta on kuitenkin ratkaiseva aiempi oikeustila. 16.2—16.4 kohdan myöhemmistä muutoksista voidaan päinvastoin päätellä, että alkuperämerkintä oli sitäkin tärkeämpi ennen muutosten tekemistä, siis esillä olevassa tapauksessa.

58. Edelleen on arvioitava useiden asianosaisten esittämää väitettä, jonka mukaan kasvien terveystodistuksille olisi yleisesti

annettava suurempi merkitys kuin alkuperämerkinnöille. Tällöin jätetään huomiotta se, että sitrushedelmiin sovelletaan erityislainsäädäntöä. Sen mukaan sitrushedelmät eivät tarvitse kasvipassia. Siitä seuraa kuitenkin, kuten komissio oikeutetusti on todennut, että alkuperämerkinnällä on erittäin suuri merkitys juuri tällaisten hedelmien yhteydessä. Tämä koskee erityisesti pääasian kannalta tärkeää vapautta haitallisista organismeista. Maantieteellinen näkökohta (alkuperä tiettyssä maassa tai paikassa) on nimittäin ratkaisevan tärkeä tekijä tämän seikan kannalta.

59. Lopuksi on käsiteltävä väitettä, että alkuperä on merkittävä myös kasvien terveystodistuksen 5 kohtaan ja että tämä vaatimus johtaisi alkuperämerkintää koskevan vaatimuksen yhteydessä moninkertaiseen rasitukseen. Tältä osin on huomautettava ensinnäkin, että tietojen antaminen useissa lomakkeissa kuuluu lähes yhteisön tuontilainsäädännön olemukseen. Tuontimuodollisuuksien mahdollinen yksinkertaistaminen kuuluu yhteisön lainsäätäjän toimivaltaan. Toiseksi on viitattava pääasian oikeudenkäynnissä valitettavasti vaille huomiota jääneeseen alkuperämerkinnän ja kasvien terveystodistuksessa olevan merkinnän eroon. Alkuperämerkintä koskee alkuperämaata, kun taas terveystodistus koskee alkuperäpaikkaa.

60. Anastasiou II -tapauksessa annetussa tuomiossa ei ole kuitenkaan vain esitetty periaatetta, että jäsenvaltiot voivat sallia sellaisten kasvien tuonnin, joiden mukana on kasvien terveystodistus, joka on annettu muussa kolmannessa maassa kuin niiden alkuperämaassa, vaan siitä esitettiin myös kolme edellytystä, joiden täytyessä tästä periaatteesta voidaan poiketa. 16.1 kohdassa esitettyyn alkuperämerkintää koskevaan edellytykseen sovelletaan kolmatta tuomiossa mainittua edellytystä, joka koskee sitä, että kasveille ei ole asetettu sellaisia erityisvaatimuksia, joita voidaan noudattaa vain kasvien alkuperäpaikassa.

61. Turkin viranomaisten antamien kasvien terveystodistusten hyväksymättä jättäminen ei kohdistu niinkään Turkkiin vaan kaikkiin kolmansiin maihin, jotka eivät ole samalla alkuperämaita. Jos hedelmät eivät siis ole peräisin esimerkiksi Kyproksen pohjoisosasta vaan Turkista, todistuksen voivat antaa vastaavasti vain Turkin viranomaiset eivätkä jonkin muun kolmannen maan viranomaiset, josta hedelmät kuljetetaan yhteisöön. Aivan niin kuin jokainen kolmas maa kehittää kasvinsuojelulainsäädäntöään, myös yhteisö voi kehittää lainsäädäntöään niin, että se voi antaa asianmukaisia säädöksiä ja valvoa niiden noudattamista. Siitä on kuitenkin erotettava kolmansien maiden kasvinsuojelulainsäädäntöön liittyvien toimien

hyväksyminen samanarvoiseksi, josta on myös annettu erityisiä säädöksiä.¹⁷

62. Ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen on siis vastattava, että direktiivin 77/93/ETY 9 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että kun kolmannelta maasta peräisin olevat sitruhedelmät on kuljetettu toiseen kolmanteen maahan, erityisvaatimusta siitä, että pakkauksessa on oltava riittävä alkuperämerkintä liitteessä IV olevan A osan 16.1 kohdan mukaisesti, ei voida täyttää alkuperäpaikan ulkopuolella.

V Toinen ennakkoratkaisukysymys: direktiivin 77/93/ETY liitteessä IV olevan A osan 16.2—16.4 kohta

A Asianosaisten lausumat

63. Anastasioun käsityksen mukaan 16.2—16.4 kohdassa asetettuja erityisvaatimuksia koskevan virallisen lausunnon voivat antaa vain alkuperämaan viran-

17 — Katso tähän liittyen kasvien ja kasvituotteiden haitallisten organismien jäsenvaltioihin kulkeutumisen estämiseen liittyvistä suojaustoimenpiteistä annettun direktiivin 2000/29/EY muuttamisesta 28 päivänä marraskuuta 2002 annettu neuvoston direktiivi 2002/89/EY (EYVL L 355, s. 45).

omaiset, koska tarkastuksen voi tehdä tehokkaasti vain siellä. Sen mielestä tämä vastaa myös direktiivin 98/2/EY tavoitetta. Jos virallisen lausunnon voisi antaa myös jokin muu maa kuin alkuperämaa, se voisi antaa myös kasvien terveystodistuksen. Se ei kuitenkaan takaisi direktiivin 98/2/EY tavoitteena olevaa parempaa suojausta.

64. Cypfruvex väittää, että 16.2—16.4 kohdan mukaisen virallisen lausunnon voi antaa jokin muu kolmas maa. Koska Kyproksella ei lainkaan esiinny direktiivissä 77/93/ETY tarkoitettuja sairauksia, 16.2—16.4 kohdasta sovelletaan kulloinkin vain a alakohtaa. Niissä ei kuitenkaan säädetä, että virallinen lausunto voidaan antaa vain alkuperämaassa. Koska kasvien terveystodistuksessa on kohta sekä alkuperämaalle että sille maalle, jossa terveystodistus on annettu, maiden ei tarvitse olla samat.

65. Kreikan hallitus on toisesta ennakkoratkaisukysymyksestä sitä mieltä, että virallista lausuntoa koskeva vaatimus täydentää alkuperämerkintää koskevaa edellytystä. Vain alkuperämaan viranomaiset voivat suorittaa tämän lausunnon edellyttämät tarkastukset. Kyproksen viranomaiset eivät kuitenkaan tarkasta Kyprok-

sen pohjoisosasta peräisin olevia sitrushe-
delmiä. Tarkastusta ei Kreikan mielestä
voida myöskään korvata yhteisöön tuonnin
yhteydessä suoritettavalla tarkastuksella.
Se, että Kyproksella ei esiinny sairauksia, ei
takaa, että niitä ei esiinny tulevaisuu-
dessakaan. Tämä komission tekemä
havainto koskee lisäksi vain Kyproksen
tunnustettua valtiota.

66. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus
huomauttaa, että merkitystä on vain
16.2—16.4 kohdan a alakohdalla. Niissä
vaaditaan kuitenkin vain, että alkuperä-
maassa ei esiinny sairauksia. Se voidaan
todeta myös toisessa maassa. Siksi
16.2—16.4 kohdan mukaiset viralliset
lausunnot voidaan antaa myös muussa
maassa kuin alkuperämaassa, jos komissio
on todennut alkuperämaan vapaaksi hai-
tallisista organismeista tai sairauksista.

67. Komissio ei arvioi toista ennakkorat-
kaisukysymystä erikseen vaan käsittelee
erityisvaatimuksia ensimmäisen ennakkor-
atkaisukysymyksen yhteydessä. Se päätyy
päätelmään, jonka mukaan
16.2—16.4 kohdan mukaisia vaa-
timuksiakin voidaan noudattaa vain alku-
perämaassa.

B Arviointi

68. Toinen ennakkoratkaisukysymys kos-
kee nimenomaisesti vain kasvien ja kasvi-
tuotteiden haitallisten organismien jäsen-
valtioihin kulkeutumisen estämiseen liitty-
vistä suojoitoimenpiteistä 8 päivänä touko-
kuuta 2000 annettua neuvoston direktiiviä
2000/29/EY.¹⁸ Koska tämä direktiivi, jolla
kodifioitiin direktiivi 77/93/ETY, tuli voi-
maan vasta 10.7.2000, se on käsiteltävänä
olevan asian kannalta merkityksetön.

69. Liitteessä IV olevan A osan
16.2—16.4 kohdassa säädettyjen erityis-
vaatimusten tavoitteena on, kuten — pää-
asian kannalta merkityksellisen — direk-
tiivin 92/103/ETY kolmannesta perustelu-
kappaleesta käy ilmi, taata se, ettei edellä
mainittuja haitallisia organismeja esiinny.

70. Juuri nämä erityisvaatimukset ilmaise-
vat yhteisön lainsäätäjän aikomuksen ja
direktiivin tavoitteen eli suojelun korkean
tason takaamisen.

71. Mainittujen 16.2—16.4 kohdan viral-
listen lausuntojen on vastattava kahta
vaatimusta.

72. Ensinnäkin Anastasiou I -tapauksen
tuomion mukaan jäsenvaltioiden viran-
omaisten on hyväksyttävä vain sellaiset

¹⁸ — EYVL L 169, s. 1.

lausunnot, jotka on antanut tunnustetun valtion viranomaisen. Tämä karsii pois lausunnot, joita ovat antaneet niin sanotun Pohjois-Kyproksen turkkilaisen tasavallan viranomaiset.

73. Lisäksi lausuntojen on täytettävä 9 artiklan 1 kohdassa säädetty edellytys, jonka mukaan erityisvaatimusten noudattaminen on taattava.

74. Mainitun 9 artiklan 1 kohdan toisen luetelmakohdan poikkeussäännöksen mukaan kasvien terveystodistus voidaan antaa alkuperäpaikan ulkopuolella vain, jos erityisvaatimusten noudattaminen on taattu.

75. 16.2—16.4 kohdan a alakohdan mukainen virallinen lausunto koskee sitä, ovatko hedelmät peräisin alueilta, jotka on tunnustettu vapaiksi kyseisestä haitallisesta organismista.

76. Tällainen lausunto edellyttää siis monenlaista tietoa, ensinnäkin hedelmien alkuperästä ja toiseksi kulloisenkin alkuperäalueen oloista. Tässä yhteydessä kiinnitetty huomio siihen, että

16.2—16.4 kohdan tässä asiassa sovellettavassa versiossa, siis ennen muutospäätöksiä 98/2/EY sovelletussa versiossa, puhutaan alueesta eikä maasta. Näin ollen 16.2—16.4 kohdan a alakohhta kattaa tosin maantieteellisesti laajemman alueen kuin direktiivin 77/93/ETY 9 artiklan 1 kohdan toinen luetelmakohta, joka koskee alkuperäpaikkaa, mutta suppeamman kuin 9 artiklan 1 kohdan yleinen sääntö, joka koskee alkuperämaata. Tästä seuraa, että virallisen lausunnon voivat antaa vain viranomaiset, joilla on asianmukaiset asiatiedot.

77. Siitä, että 9 artiklan 1 kohdan toisessa luetelmakohdassa edellytetään erityisvaatimusten ja suojelun korkean tason noudattamista niinkin hankalan asian kuin terveyden osalta, voidaan päätellä, että 16.2—16.4 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja vaatimuksia koskeva virallinen lausunto voidaan pääsääntöisesti antaa vain alkuperäpaikassa.

78. Sellaisellekin kannalle löytyy tosin tukea, että tällainen lausunto voidaan antaa myös alkuperäpaikan ulkopuolella, mutta silti alkuperäalueella, mutta tähän kantaan liittyy erittäin suuria epävarmuus-

tekijöitä. Lisäksi voitaisiin ajatella, että a alakohdan mukainen alkuperää koskeva lausunto annetaan samassa paikassa kuin alkuperämerkintä tehdään.

paikalla tapahtuva lausunnon antaminen varmistaa suojelun korkean tason parhaiten.

79. 16.2—16.4 kohdan b alakohdassa edellytetään virallista lausuntoa siitä, että on tehty asianmukainen virallinen tarkistus, jonka mukaan ”tuotantopellolla tai sen välittömässä läheisyydessä” ei ole havaittu oireita kyseisen haitallisen organismin esiintymisestä. Tällaiset tarkistukset voidaan tehdä vain tuotantopellolla tai sen välittömässä läheisyydessä. Tämän erityisvaatimuksen noudattamiseksi lausunto pitäisi saada viranomaisilta, jotka ovat lähellä niitä viranomaisia, jotka ovat tehneet tarkistuksen.

82. Lopuksi on käsiteltävä vielä Cypfruvexin esittämää väitettä, jonka mukaan siitä, että kasvien terveystodistuksessa on kohta sekä alkuperämaalle että sille maalle, jossa todistus annetaan, seuraisi, että maiden ei tarvitse olla samat. Siihen riittää vastaukseksi, että tämä vastaa vain direktiivin 77/93/ETY 9 artiklan 1 kohdassa säädettyä poikkeusta, jonka mukaan kasvien terveystodistus voidaan antaa myös muussa kolmannessa maassa kuin alkuperämaassa. Käsiteltävänä olevassa asiassa tämän poikkeuksen edellytykset eivät kuitenkaan ole täyttyneet.

80. Sama pätee 16.2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuihin lehtinäytteisiin sekä 16.2—16.4 kohdan b alakohdassa ja 16.2 ja 16.4 kohdan c alakohdassa tarkoitettuihin korjattujen hedelmien tarkistuksiin. Näitä erityisvaatimuksia voidaan todennäköisesti noudattaa vain alkuperäpaikalla.

83. Vaatimuksesta, jonka mukaan virallinen lausunto on annettava alkuperämaassa, seuraa niissä tapauksissa, joissa tarkistus on suoritettava alkuperäpaikassa, että yhteisön oikeuden mukaan Kyproksen tasavallan viranomaiset olisivat vastuussa myös Kyproksen pohjoisosassa tehtävistä tarkistuksista.

81. 16.2 ja 16.3 kohdan c alakohdassa ja 16.4 kohdan d alakohdassa tarkoitettu lausunto koskee hedelmien asianmukaista käsittelyä. Jotta tätä erityisvaatimusta voitaisiin noudattaa, lausunnon antavan viranomaisen on varmistuttava kyseiseen käsittelyyn liittyvistä oloista. Alkuperä-

84. Jos edellä kuvattujen yhteisön oikeuden säännösten noudattaminen ei edusta Kyproksen pohjoisosan kannalta edullista ratkaisua, on kyse tilanteesta, jonka syynä

ovat Kyproksen saaren erityisolot ja jota yhteisön lainsäätäjän ei tarvitse ottaa huomioon.

kaisevana ajankohtana kolmansiä maita koskevia sääntöjä.

85. Yhteisön lainsäätäjällä on silti oikeus säätää tiettyjä tapauksia koskevista erityisistä säännöistä. Neuvosto ei ole kuitenkaan toistaiseksi käyttänyt tätä mahdollisuutta. Siksi myös Kyprokseen sovellettiin käsiteltävänä olevan asian kannalta rat-

86. Toiseen ennakkoratkaisukysymykseen on siksi vastattava, että direktiivin 77/93/ETY liitteessä IV olevan A osan 16.2—16.4 kohtaa on tulkittava siten, että alkuperämaan viranomaisten on annettava alkuperämaata koskeva virallinen lausunto.

VI Ratkaisuehdotus

87. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

- 1) Kasvien tai kasvituotteiden haitallisten organismien jäsenvaltioihin kulkeutumisen estämiseen liittyvistä suojatoimenpiteistä 21 päivänä joulukuuta 1976 annetun neuvoston direktiivin 77/93/ETY 9 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että kun kolmannelta maasta peräisin olevat sitrushedelmät on kuljetettu laivalla toiseen kolmanteen maahan, erityisvaatimusta siitä, että pakkauksessa on oltava riittävä alkuperämerkintä direktiivin 77/93/ETY liitteessä IV olevan A osan 16.1 kohdan mukaisesti, ei voida täyttää alkuperäpaikan ulkopuolella.
- 2) Direktiivin 77/93/ETY liitteessä IV olevan A osan 16.2—16.4 kohtaa on tulkittava siten, että alkuperämaan viranomaisten on annettava alkuperämaata koskeva virallinen lausunto.